

Materiał ćwiczeniowy dla nauczycieli języka polskiego. Wypracowanie na poziomie rozszerzonym

Wypracowanie zamieszczone w materiale zostało napisane przez ucznia na temat opublikowany w [Arkuszu pokazowym](#) na stronie CKE.

Dokonaj oceny wypracowania zgodnie z **zasadami oceniania** podanymi na str. 17–31 [Informatora](#).

1. Przyznaj punkty w poszczególnych kryteriach i sformułuj uzasadnienie oceny.
2. Oznacz błędy w pracy zgodnie z poniższą instrukcją.


Instrukcja oznaczania błędów w wypracowaniu

Na lewym marginesie oznacz błędy:

- **rzeczowe** – podkreśl czerwoną linią fragmenty zawierające błąd (albo zaznacz te fragmenty pionową linią), a na marginesie zapisz skrót błędu, tj. **rzecz.**
- w spójności – w tekście wypracowania zaznacz symbolem \sim zaburzenia w spójności między zdaniami, a symbolu [użyj, aby wskazać zaburzenia w spójności między akapitami; na marginesie zapisz skrót błędu, tj. **sp.**
- usterki w podziale tekstu w zakresie struktury akapitów – zaznacz w tekście wypracowania symbolem], a na marginesie zapisz skrót błędu, tj. **str.**

Na prawym marginesie oznacz błędy:

- **językowe** – podkreśl czerwoną linią błędnie użyty wyraz lub sformułowanie, a na marginesie zapisz skrót błędu, tj. **jęz.**
- **ortograficzne** – podkreśl czerwoną linią wyraz z błędem, a na marginesie zapisz skrót błędu, tj. **ort.**
- interpunkcyjne – brakujący znak interpunkcyjny zaznacz w tekście wypracowania symbolem \surd , a zbędny – symbolem **x**; na marginesie zapisz skrót błędu, tj. **int.**

Uwaga. Powtórzone dokładnie ten sam błąd ortograficzny lub językowy liczy się jako jeden błąd, w wypracowaniu podkreśla się błędnie zapisany wyraz, a na marginesie zapisuje skrót błędu, tj. **ort.** lub **jęz.** otoczony kółkiem, np. 

3. Omów swoją ocenę z innym nauczycielem.
4. Porównaj swoją ocenę i uzasadnienie z oceną wzorcową i komentarzem, opracowanymi przez ekspertów CKE i OKE. Ocena ekspertów zostanie zamieszczona na stronie internetowej CKE **2 listopada 2022 r.**

34 zasad realizmu. Tworzy akcję złożoną z wielu zbiegów okoliczności
35 i nieprawdopodobieństw, kreuje Kmicica na bohatera wychodzącego
36 cało z każdej opresji czy sugeruje całkowicie pozytywne zakończenie
37 – wojna zostaje wygrana przez Polskę, a główny bohater szczęśliwie
38 żeni się z Oleńką. Skutecznie realizowane zostają tu założenia
39 literatury „ku pokrzepieniu serc” – Sienkiewicz tworzy opowieść
40 o patriotyzmie, odwadze oraz duchu walki. Wywołuje dzięki temu
41 u czytelnika poczucie przynależności i tożsamości narodowej,
42 pokazując, jak ważne dla sprawy państwa jest zjednoczenie się
43 społeczeństwa.

44 W przypadku tym warto wziąć pod uwagę, że powieść była
45 wydawana we fragmentach w czasach zaborów, kiedy to wśród
46 Polaków panował ogólny nastrój pesymizmu. Liczne represje po
47 klęsce powstania styczniowego oraz zależność od ciemnicy nie
48 sprzyjały podtrzymaniu wiary w możliwość przyszłego odzyskania
49 wolności, a bezsilność i poddanie stawały się coraz bardziej
50 powszechnymi postawami. Można więc uznać, że kreacja świata
51 przedstawionego zgodnie z prawdą historyczną w „Potopie”
52 naprawdę miała jedynie drugorzędne znaczenie. O wiele
53 ważniejszym zadaniem, jakie spełniało dzieło, było danie Polakom
54 nadziei na ostateczne zwycięstwo ojczyzny nad zaborcami oraz wizji
55 odrodzenia ponownie niepodległego państwa polskiego.

56 Pozytywistyczna proza historyczna Sienkiewicza, a dokładniej
57 „Trylogia” została podporządkowana idei „krzepienia serc” Polaków,
58 stąd też specyficzny sposób doboru i opisywana wydarzeń
59 historycznych przez tego autora. Inne cele stawiali sobie twórcy tej
60 oraz późniejszych epok i inne wykorzystali do osiągnięcia tych celów
61 środki.

62 Z zupełnie innym sposobem przedstawiania historii spotykamy
63 się u Stanisława Wyspiańskiego w dramacie „Noc listopadowa”. Tam
64 nie doświadczamy ani bohaterskich czynów, ani szczęśliwego
65 zakończenia. Opisywane wydarzenia rozgrywają się w nocy z 29 na
66 30 listopada, pierwszej nocy powstania listopadowego, które to miało
67 dać Polsce wyzwolenie spod rządów zaborcy rosyjskiego. Pokładane
68 w nim jednak nadzieje nie przyniosły oczekiwanego skutku, a samo
69 powstanie upadło. Wyspiański, tak jak i Sienkiewicz, kreuje
70 bohaterów wyraźnie pozytywnych oraz wyraźnie negatywnych –
71 patriotów w opozycji do przeciwników narodu polskiego. Tutaj jednak
72 nawet patrioci nie są w stanie się zjednoczyć, a osoby, które z racji
73 pochodzenia powinny stać po stronie ojczyzny, takie jak Lubowidzki
74 czy Joanna, opowiadają się po stronie wroga, bo tak im wygodniej
75 i dlatego, że tak się bardziej oplaca. Brak dobrego dowództwa
76 będącego w stanie poprowadzić ludność do zwycięstwa – Chłopicki
77 niemający tak naprawdę posłuchu wśród żołnierzy czy Lelewel
78 stawiający sprawy osobiste ponad państwowe – również wskazany
79 zostaje za jedną z przyczyn niepowodzenia.

80 Podobnie jak w dramacie romantycznym przeplata się tu świat
81 prawdziwy, postaci i wydarzenia historyczne, ze światem

82	mitologicznym. Bogini Pallas kieruje decyzjami bohaterów,	
83	wprowadzając tym samym złudzenie, że to, co się wydarzyło, nie	
84	było tak naprawdę zależne od ludzi, że niepowodzenie powstańców	
85	zostało założone już z góry. Przywołując mit eleuzyjski, Wyspiański	
86	dodatkowo ukazuje porażkę jako niezbędną do przyszłego	
87	odrodzenia się narodu, tym samym dając wciąż zniewolonym	
88	rodakom wiarę w możliwość wyzwolenia spod zaborów.	
89	Dwupłaszczyznowość świata przedstawionego sprzyja refleksji, jak	
90	należy postępować w przyszłości, żeby nie popełnić tych samych	
91	błędów, tak, aby śmierć uczestników powstania listopadowego nie	
92	poszła na marne.	
93	W odróżnieniu od wyżej wymienionych tekstów, nie dla	
94	pouczenia ludności, a w celu oddania hołdu bohaterom napisała	
95	swoją Eliza Orzeszkowa „Glorię victis”. To upamiętnienie walczących	
96	w powstaniu styczniowym. Losy Traugutta jako wielkiego wodza oraz	
97	trojga młodych ludzi – Tarłowskiego, Jagmina i Anielki, zmuszonych	
98	walczyć za swój naród – opowiedziane zostają przez drzewa.	
99	Orzeszkowa narratorem czyni przyrodę, nie człowieka, gdyż nie ma	
100	już żadnych żywych świadków, którzy mogliby przekazać tę historię.	
101	Wydarzenia, po których w lasach Horeckich pozostała jedynie	
102	mogila, przybliżone muszą zostać właśnie przez naturę, która jako	
103	jedyna widziała rozgrywającą się tam walkę oraz śmierć	
104	powstańców. W utworze ogromne znaczenie mają liczne środki	
105	stylistyczne użyte do podkreślenia waleczności i poświęcenia	
106	uczestników powstania. Dzięki zastosowanym metaforom opis staje	
107	się bardziej obrazowy, porównanie Traugutta do postaci biblijnych	
108	i mitologicznych uwzniośla jego bohaterstwo, stylizacja biblijna	
109	buduje patos, podkreśla powagę roli, jaką odegrał w tej historii,	
110	a ostateczne nadanie wiatrowi charakteru głosiciela chwały należytej	
111	bohaterom stanowi wyraz tego, jakie zadanie spełniać ma sam tekst	
112	– docierać do jak największej liczby ludzi, by wspomnienia	
113	o dokonaniach powstańców nie zatarły się doszczętnie w pamięci	
114	narodowej. Tam, gdzie nie można było postawić realnego pomnika	
115	powstańcom, Orzeszkowa stworzyła ten literacki – ważniejszy, bo	
116	niezniszczalny.	
117	O ważnych wydarzeniach z historii Polski jednak nie zawsze	
118	pisano wprost, z taką czcią i patosem. O roli, jaką w życiu Polaków	
119	odegrało powstanie styczniowe, dowiadujemy się również z „Lalki”	
120	Bolesława Prusa. Gdy autor publikował swoją powieść, pisanie	
121	o powstaniu wprost nie było jeszcze możliwe, dlatego, żeby uniknąć	
122	cenzury, zmuszony był posłużyć się językiem ezopowym, wplatając	
123	jedynie nieoczywiste z początku wspomnienia rzeczywistych	
124	wydarzeń w codzienne życie postaci. Takie jednak fragmenty jak	
125	choćby nazwanie udziału Wokulskiego w powstaniu „nawarzeniem	
126	piwa” jasno pokazują, że świadomość prawdziwej historii istnieje	
127	wśród – przynajmniej części – rodaków. Widać więc, że czasem	
128	zamiast budowania świata przedstawionego osadzonego w polskiej	
129	historii, jego istnienie opierało się jedynie na enigmatycznych	

130	wtrąceniami w toku narracji, a czytelnik na postawie kilku sugestii	
131	dopowiadał sobie te elementy biografii bohatera, o których nie można	
132	było napisać wprost, a stanowiły istotny element kreacji postaci.	
133	Opowiadanie o historii w literaturze polskiej od zawsze	
134	odgrywało ważną rolę w życiu odbiorców. To właśnie pisanie	
135	o przeszłości jest tym, co nawet w trudnych czasach pomaga	
136	podtrzymać tradycje, tożsamość narodową, co pozwala odnaleźć	
137	nadzieję i sens dalszej walki. Opowieści te były bardzo różne,	
138	w zależności od funkcji, jaką miał pełnić utwór – od historii	
139	przetworzonej, dopasowanej do potrzeb mitu kompensacyjnego, jak	
140	w „Potopie”, przez budowanie dwupłaszczyznowego świata	
141	przedstawionego, by opisanej porażce nadać głębszy sens, aż po	
142	przywoływanie bohaterских wydarzeń pełne patosu, by uczcić	
143	bohaterów lub pełne przemilczeń, z których jednak uważny czytelnik	
144	zbuduje elementy istotne w kreacji bohatera. Za każdym razem	
145	jednak przywoływanie historii służy również temu, by upamiętnić	
146	tych, którzy oddali życie za ojczyznę, żeby przynajmniej w ten	
147	sposób w czasach zaborów móc odwdziżyć się za ich ofiarę. Bo	
148	tylko pamiętając o przeszłości, można podejmować próby budowania	
149	lepszego przyszłości.	
		[1191 wyrazów]

					<i>Jeżeli 0 pkt – wskaż powód.</i>			
1.	Spełnienie formalnych warunków polecenia	0	1	<i>Błąd kardynalny.</i>	<i>Brak lektury obowiązkowej.</i>	<i>Nie dotyczy problemu.</i>	<i>Nie jest wypowiedzią argumentacyjną.</i>	

2.	Kompetencje literackie i kulturowe	0	1	2	3	4	5	6	7	8	Liczba błędów rzeczowych	OGÓŁEM KLIK
		9	10	11	12	13	14	15	16			

Uzasadnienie oceny:

.....

.....

.....

3a	Struktura wypowiedzi	0	1	2	3
		G	F	E	C

Uzasadnienie oceny:

.....

.....

.....



3b Spójność wypowiedzi	Liczba błędów w spójności	0	1	2	3

Uzasadnienie oceny:

.....

.....

.....

3c Styl wypowiedzi	0	1
---------------------------	---	---

Uzasadnienie oceny:

.....

.....

.....

4a Zakres i poprawność środków językowych	Liczba błędów językowych	0	1	2	3	4	5	6	7														
		3 H	3 G	3 F	2 H	2 G	1 H	3 E	2 F	1 G	3 D	2 E	1 F	3 C	2 D	1 E	3 B	2 C	1 D	3 A	2 B	1 C	2A

Uzasadnienie oceny:

.....

.....

.....

4b Poprawność ortograficzna	Liczba błędów ortograficznych	0	1	2

4c Poprawność interpunkcyjna	Liczba błędów interpunkcyjnych	0	1	2

Łączna liczba punktów:

